

Bruselj, 24. april 2025
(OR. en)

8235/25

JAI 491
SCHENGEN 22
SCH-EVAL 25
FRONT 95
IXIM 79
MIGR 145
ASILE 34
ENFOPOL 121
COMIX 121
CORDROGUE 45
VISA 60

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj: za generalno sekretarko Evropske komisije:
direktorica Martine DEPREZ

Datum prejema: 23. april 2025

Prejemnik: Thérèse BLANCHET, generalna sekretarka Sveta Evropske unije

Št. dok. Kom.: COM(2025) 185 final

Zadeva: SPOROČILO KOMISIJE SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU
PARLAMENTU, EVROPSKEMU SVETU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ
Poročilo o stanju schengenske ureditve 2025

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2025) 185 final.

Priloga: COM(2025) 185 final

Bruselj, 23.4.2025
COM(2025) 185 final

**SPOROČILO KOMISIJE SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU
PARLAMENTU, EVROPSKEMU SVETU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-
SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Poročilo o stanju schengenske ureditve 2025

Poročilo o stanju schengenske ureditve 2025

40. obletnica schengenskega območja

1. Schengenska ureditev kot strateško sredstvo

Schengenski sporazum, podpisan 14. junija 1985, je pomenil začetek **novega obdobja strateškega sodelovanja in tesnejšega povezovanja, osredotočenega na svobodo in varnost prebivalcev**. Vizija je bila preprosta, a prodorna: zgraditi Evropo, v kateri bi lahko državljani prehajali notranje meje brez ovir, s čimer bi se spodbujale gospodarska rast, kulturna izmenjava in socialna kohezija, hkrati pa krepila kolektivna varnost.

Vzpostavitev schengenskega območja je bila odločilen trenutek v procesu oblikovanja združene **Evrope – Evrope za njene ljudi**¹. Schengenski sporazum je najprej prinesel oprijemljive koristi v obmejnih regijah, ki so v središču evropskega procesa povezovanja, nato pa te koristi razširil po vsej celini. Z razvojem schengenskega projekta je ta postal več kot zgolj sporazum o odpravi nadzora meja. Schengensko območje se je z leti razvilo v odpren in večplasten sistem, ki temelji na učinkovitem **upravljanju zunanjih meja, skupnih pravilih o vizumih, vračanju in policijskem sodelovanju**, tesnem usklajevanju med nacionalnimi organi ter tesnejšem mednarodnem sodelovanju. V celoti je vključeno v okvir EU, hkrati z njegovim članstvom pa so se povečale tudi ambicije, kar simbolizira zavezanost Evrope enotnosti, svobodi in varnosti.

Štiri desetletja po ustanovitvi schengenskega območja je to veliko več kot zgolj simbol mobilnosti: je sredstvo za izboljšanje življenja državljanov, olajšanje poslovanja in krepitev ugleda v svetu. Schengenska ureditev je danes v središču močnejše in varnejše Evrope, saj olajšuje vsakdanje življenje več kot 450 milijonom Evropejcev. Ostaja **projekt, zasnovan v korist ljudi**, hkrati pa se je razvila tudi v **strateško sredstvo Unije**, in sicer na tri načine.

Prvič, schengensko območje je kot bistven dejavnik, ki omogoča enotni trg, **ključno gonilo gospodarske rasti, konkurenčnosti in gospodarske suverenosti Evrope**. V vse bolj nestanovitnem globalnem okolju, v katerem se ponovno pojavljajo geopolitične napetosti in geoekonomska konkurenca, evropsko gospodarstvo za razcvet potrebuje okolje brez ovir in manjšo izpostavljenost zunanjim odvisnostim. Schengensko območje krepí našo skupno odpornost, saj podpira prosti pretok blaga, storitev in oseb. Ima ključno vlogo pri ohranjanju in

¹ Sklepi predsedstva z zasedanja Evropskega sveta v Fontainebleauju, junij 1984, [1984 June - fontainebleau_eng.pdf](#).

krepitvi dobavnih verig po vsej Evropi ter pri konsolidaciji enotnega trga, kot je poudarjeno v poročilu Enrica Lette².

Drugič, schengensko območje je **najodločnejši odziv EU na izzive sveta, v katerem grožnje niso več omejene na nacionalne meje**. Omogoča nam, da izkoristimo naše skupno strokovno znanje in vire ter oblikujemo varnostni okvir, ki je veliko močnejši in učinkovitejši od vsote posameznih nacionalnih sistemov. Schengenska ureditev zagotavlja sklop orodij, skupne vire in zmogljivosti, ki so potrebni za spopadanje z današnjimi zapletenimi, nadnacionalnimi grožnjami svobodi in varnosti. Teh groženj, bodisi organiziranih kriminalnih mrež bodisi sovražnih državnih ali nedržavnih akterjev, posamezne države ne morejo učinkovito obravnavati. V današnjem geopolitičnem in varnostnem okolju schengenska ureditev ni več le koristna, temveč je nujna.

Tretjič, ko si sovražni akterji prizadevajo oslabiti in razdrobiti Evropo, je schengensko območje **sila, ki omogoča enotnost in zbližuje Evropejce**. Schengensko območje spodbuja enotnost in prispeva k skupni oprijemljivi evropski identiteti. Poleg tega je globoko vtkana politična obramba pred poskusi sejanja razkola in nezaupanja med Evropejci.

Da bi lahko ljudje v celoti uživali pravice in svoboščine, ki izhajajo iz schengenskega pravnega reda, je ključnega pomena medsebojno zaupanje med državami članicami, to pa je odvisno od učinkovitega izvajanja dogovorjenih pravil. Strogo je treba spoštovati skupne standarde za boj proti nedovoljenim migracijam, organiziranemu kriminalu, terorizmu in tihotapljenju, hkrati pa zagotoviti ustrezno varstvo temeljnih pravic. Učinkoviti mehanizmi izvrševanja in usklajena prizadevanja na vseh ravneh so bistvenega pomena za trajno sodelovanje med državami članicami.

Danes je, tako kot leta 1985, čas, da ponovno potrdimo naše zaupanje v ta projekt in priznamo, da smo v še enem odločilnem trenutku naših stalnih prizadevanj za ohranitev in utrditev močne in združene Evrope. **Strateško sredstvo zahteva stalno obnavljanje in vlaganje**, tudi na politični ravni, ravni politik ter regulativni in operativni ravni.

Vlaganje v schengensko ureditev kot strateško sredstvo: izboljševanje političnega upravljanja in regulativnega okvira schengenskega območja

Okvir za upravljanje schengenskega območja zajema sklop skupnih pravil ter sistem institucij in postopkov, ki vključujejo vse politike in ukrepe, na katerih temelji dobro delujoče schengensko območje. Zagotavlja, da območje deluje nemoteno ter v skladu s cilji politike po načelih skupne odgovornosti, medsebojnega zaupanja in spremljanja dogovorjenih pravil. Temelji na tesnem usklajevanju med vsemi organi ter tesnem sodelovanju med državami članicami in z ustreznimi agencijami EU.

Schengenski barometer+ v schengenskem ciklu 2024–2025 zagotavlja reden pregled glavnih dejavnikov, ki vplivajo na schengensko območje, in s tem utrjuje **analizo razmer**

² *Much more than a market – Speed, Security, Solidarity. Empowering the Single Market to deliver a sustainable future and prosperity for all EU Citizens* (Mnogo več kot le trg – hitrost, varnost, solidarnost: krepitev enotnega trga za trajnostno prihodnost in blaginjo vseh državljanov EU), april 2024. [Enrico Letta, Much more Than A Market \(Mnogo več kot le trg\) \(april 2024\)](#).

na področju schengenske ureditve. S temi informacijami se izboljšujeta pripravljenost in razvoj politike, na primer na področju boja proti trgovini s prepovedanimi drogami, vizumov in vračanja. Komisija in belgijsko predsedstvo sta leta 2024 skupaj organizirala delavnico s schengenskimi državami in agencijami, pristojnimi za pravosodje in notranje zadeve, na kateri je bilo poudarjeno, da je treba racionalizirati obveznosti poročanja, uskladiti opredelitve ključnih kazalnikov in čim bolj povečati uporabo drugih orodij, na primer sistema EUROSUR za izmenjavo informacij. Schengenski cikel 2025–2026 bo zaznamovalo osem operativnih sklepov, vključno z evidentiranjem okvirov za poročanje in odpravo specifičnih podatkovnih vrzeli. S tem bo barometer+ izboljššan in izpopolnjen v natančno usmerjeno in učinkovitejše orodje za boljše upravljanje.

Med belgijskim predsedovanjem je bil dosežen tudi napredek pri oblikovanju skupnega okvira za okrepljeno usklajevanje, kot je Komisija predlagala³ leta 2024. **Srečanje visokih uradnikov za schengensko ureditev** je bilo ustanovljeno kot forum za obravnavo zadev skupnega interesa in pripravo razprav za Schengenski svet. Prvo srečanje je bilo posvečeno upravljanju, pravni skladnosti in širitvi. Na drugem srečanju, ki je potekalo pod madžarskim predsedstvom, so bili poudarjeni regionalno sodelovanje kot oprijemljiva alternativa nadzoru na notranjih mejah, krepitev upravljanja zunanjih meja in sodelovanje s tretjimi državami. Ta oblika bo še naprej imela ključno vlogo pri podpiranju usklajevanja politik.

Svetovno politično prizorišče doživlja pomembne spremembe, ki pomenijo tako **operativne izzive kot priložnosti**. S poglobitvijo in razširitvijo schengenskega območja bi se okrepila naša skupna moč za reševanje teh izzivov. Potrebne so strateška prilagoditev izvajanja pravil in večje naložbe na področjih z največjim dolgoročnim učinkom, pri čemer je treba začeti **navzven**, in sicer z močno vizumsko politiko in tesnejšim sodelovanjem s tretjimi državami. Hkrati moramo učinkovito upravljati svoje **zunanje meje** ter svoje vire, opremo in tehnologijo usmeriti v povečanje varnosti. S tem bo nastal prostor za **tesnejše sodelovanje znotraj schengenskega območja**, da bi se spodbujalo skupno ukrepanje in hkrati večje povezovanje med ljudmi. Nazadnje, schengensko območje ni zbirka ločenih delov, temveč je povezan sistem, v katerem vsi deli sodelujejo, da bi podprli skupne cilje in povečali skupno odpornost.

Spremljevalna vloga Komisije je bila okrepljena. Komisija bo na podlagi napredka, doseženega v zadnjih letih, še naprej v celoti uporabljala preveritvene obiske, ponovne obiske, nenapovedane obiske in druga orodja za izvrševanje, ki jih ima na voljo. Države članice morajo dati prednost tudi financiranju EU za odpravo ranljivosti, ugotovljenih v schengenskih ocenjevanjih in ocenah ranljivosti agencije Frontex. Zato je prednostna naloga zagotoviti, da so sredstva EU strateško vezana na potrebne reforme.

Vlaganje v schengensko ureditev kot strateško sredstvo: operativni ukrep

Schengenski ocenjevalni in spremljevalni mehanizem, ki je ključni element upravljanja, je kompas sistema za opredelitev pomanjkljivosti in področij, ki jih je treba

³ COM(2024) 173 final.

izboljšati, preden ogrozijo celovitost sistema, ter zagotavlja pravo ravnovesje ukrepov za odpravo morebitnih vrzeli. Medsebojno zaupanje je v središču schengenske ureditve in ocenjevalni mehanizem to uresničuje v praksi. Schengenske države ne le skrbijo za učinkovito delovanje svojih sistemov, temveč se tudi dejavno medsebojno podpirajo, saj se zavedajo, da uspeh (in neuspehi) ene države vplivajo na stabilnost in varnost celotnega schengenskega območja.

Komisija je leta 2024 izvedla letni ocenjevalni program, na podlagi katerega so bila pripravljena poročila o schengenskih državah za Hrvaško, Poljsko, Madžarsko, Češko in Slovaško. Komisija je tudi spremljala izvajanje popravilnih ukrepov, o katerih so poročale Grčija, Irska in Danska. Februarja 2024 so bili opravljeni nenapovedani obiski konzulatov Nemčije, Poljske in Španije v Mumbaju v Indiji. Od prejšnjega ocenjevalnega cikla ostaja nerešeno le omejeno število resnih pomanjkljivosti, medtem ko je še vedno veliko trajnih vprašanj, ki jih je treba obravnavati.

Priloga 1 vsebuje več podrobnosti o izvajanju ocenjevanja dejavnosti spremljanja, **Priloga 2** pa vsebuje zbirko najboljših praks, opredeljenih med nedavnimi schengenskimi ocenjevanji.

2. Politični temelj schengenske ureditve: trden skupni okvir upravljanja

Krmarjenje skozi geopolitične spremembe ter njihove posledice za svobodo in varnost se začne z obnovitvijo zavezanosti dvema temeljnima načeloma: **skupni odgovornosti in medsebojnemu zaupanju**. Skupni odgovornosti za spoštovanje pravic in varnosti vseh ljudi v schengenskem območju. Medsebojnemu zaupanju med schengenskimi državami, da se vsak del schengenskega sistema upravlja kompetentno in učinkovito v skladu z visokimi skupnimi standardi.

V pregledu stanja schengenske ureditve za leto 2024 je poudarjena asimetrija pri izvajanju ključnih schengenskih zahtev. Približno 65 % priporočil, izdanih v okviru schengenskega ocenjevalnega in spremljevalnega mehanizma, še ni bilo izvedenih. Trajne pomanjkljivosti imajo pomembne operativne posledice.

Politične ukrepe za obnovitev zavezanosti skupni odgovornosti in medsebojnemu zaupanju je treba podpreti z **odločnim ukrepanjem** na politični in operativni ravni, da bi se zagotovilo hitro in učinkovito izvajanje schengenskih pravil. Za to je potreben trden okvir za upravljanje schengenskega območja z močnim političnim nadzorom, usklajevanjem in odgovornostjo.

V zadnjem letu je bil dosežen napredek pri **utrjevanju okvira upravljanja**, ki je bilo ključna prednostna naloga v schengenskem ciklu 2024–2025. Izboljšana orodja Komisije, vključno s schengenskim barometrom+ in pregledom stanja schengenske ureditve, so med schengenskimi državami zlasti pomagala spodbujati skupno razumevanje ključnih vprašanj, ki zahtevajo skupno ukrepanje, opredeliti morebitne vrzeli pri izvajanju ter premostiti vrzel med tehnično in politično ravno. To je omogočilo bolj strateški pristop k izvajanju in spremljanju dejavnosti schengenskega ocenjevanja in nadzora.

Pojavijo se lahko nove priložnosti za popolno izkoriščanje političnega usklajevanja in spremljanja. Schengenski svet, po vzoru mešanega odbora, ustanovljenega na podlagi sporazumov o pridružitvi schengenskemu območju, je odgovoren za zagotavljanje strateških smernic o politikah, ki vplivajo na delovanje schengenskega območja. Cilj Schengenskega sveta, ki dopolnjuje sestavo Sveta za notranje zadeve, je ustvariti odprto okolje za tesen politični dialog med nosilci odločanja o schengenskem območju.

Za zagotovitev, da okvir upravljanja resnično prinaša rezultate, je treba spodbujati poglobljeno razumevanje težav na terenu, okrepanje nadzora nad trajnimi ranljivostmi in pomanjkljivostmi ter prevzeti večjo skupno odgovornost za učinkovite rešitve. Za odpravo trajnih pomanjkljivosti in ohranitev celovitosti skupno dogovorjenih pravil so potrebni sodelovanje, odločno ukrepanje in posebni ukrepi.

V **schengenskem ciklu 2025–2026** bi bilo treba dati prednost celovitemu usklajevanju politik in odločanju o vseh vprašanjih, ki strateško vplivajo na svobodo in varnost na območju brez notranjih meja, tako da se **izkoristi celotni potencial Schengenskega sveta**.

- Komisija bo podprla prizadevanja za nadaljnjo krepitev političnega nadzora, ki ga izvaja Schengenski svet, da bi zagotovila bolj usklajeno ukrepanje med državami članicami v zvezi z vprašanji, ki neposredno vplivajo na delovanje schengenskega območja, in olajšala razprave o skupnih izzivih.
- Vsakodnevno upravljanje schengenskega območja je mogoče izboljšati z nadaljnjo krepitevijo skupnih orodij za hitro in učinkovito odkrivanje ranljivosti znotraj schengenskega območja ter odzivanje nanje. Komisija bo pripravila zbirni pregled stanja schengenske ureditve, da bi bolje podprla Schengenski svet pri opredeljevanju ključnih prednostnih nalog za odpravo vrzeli in hitro ukrepanje za ublažitev nastajajočih tveganj.

Komisija je pripravljena sodelovati s sedanjim in prihodnjim predsedstvom, da bi te cilje dosegli v okviru prednostne naloge 1 za schengenski cikel 2025–2026, kot je opisano v oddelku 5.

Delo v schengenskem ciklu 2025–2026 bi moralo vključevati tudi ukrepe za okrepitev **nacionalnih sistemov za upravljanje schengenskega območja** tako v schengenskih državah kot v državah kandidatkah za pristop k EU. Komisija bo organizirala vrsto delavnic, da bi se dogovorili o minimalnih standardih, na podlagi katerih bodo lahko schengenske države v celoti izvajale schengenski sistem z učinkovitimi političnimi in upravnimi strukturami. To delo bo temeljilo na obsežnem razvoju in strukturah upravljanja, vzpostavljenih v okviru evropskega integriranega upravljanja meja. Ta pristop bo združil vse ustrezne organe.

Kot je navedeno v schengenskih ocenjevanjih in na podlagi lastnih izkušenj Komisija poziva vse schengenske države, naj imenujejo nacionalnega koordinatorja, ki bo nadzoroval vsa vprašanja, ki vplivajo na delovanje schengenskega območja, da bi se zagotovila jasna razdelitev odgovornosti med vsemi zadevnimi organi.

V skladu z nadaljnjim ukrepanjem na podlagi **tematskega ocenjevanja nacionalnih strategij držav članic za integrirano upravljanje meja za obdobje 2019–2020**⁴ so vse schengenske države začele nacionalne postopke za revizijo svojih strategij. Do konca leta 2024 je revidirane strategije uradno sprejelo 12 schengenskih držav, osem pa jih je bilo v postopku sprejemanja. Rezultati kažejo opazne izboljšave, vključno z močnejšimi okviri upravljanja in boljšim vključevanjem postopkov vračanja v nacionalne strategije. Večina schengenskih držav je pokazala napredek pri usklajevanju svojih strategij s prednostnimi nalogami EU, kar kaže na napredek pri analizi tveganja, spremljanju razmer in sodelovanju z EU.

Vendar še vedno obstajajo znatne vrzeli v načrtovanju človeških virov, medagencijskem usklajevanju in finančnih ureditvah. Le nekaj schengenskih držav uspešno povezuje svoje strategije z akcijskimi načrti, analizami potreb in okviri financiranja. Nacionalne strategije še vedno ne vključujejo v celoti specifičnih določb o zaščitnih ukrepih in usposabljanju na področju temeljnih pravic. Hkrati je treba učinkovito vključiti obveznosti v zvezi s postopkom preverjanja iz pakta o migracijah in azilu ter jih uskladiti s širšim sistemom integriranega upravljanja meja. Naložbe v sistem upravljanja za evropsko integrirano upravljanje meja bodo zagotovile trdne temelje za razvoj trdnih nacionalnih okvirov za upravljanje schengenskega območja.

3. Temelj politike in regulativni temelj: širše in bolj poglobljeno schengensko območje

3.1 Širše schengensko območje

Schengensko območje se je v več kot 40 letih iz regionalne pobude nekaj držav članic EU razvilo v resnično evropski projekt⁵. Devetkrat je bilo razširjeno, tako da je danes največje območje prostega gibanja brez nadzora na notranjih mejah na svetu.

Bolgarija in Romunija sta se v celoti vključili v schengensko območje 1. januarja 2025. Sklep Sveta z dne 12. decembra 2024⁶, ki je sledil sklepu Sveta z dne 30. decembra 2023⁷ o isti zadevi, je zaznamoval zaključek 18-letnega procesa, odkar sta obe državi po pristopu k EU postali schengenski državi. Pričakuje se, da bosta Bolgarija in Romunija s popolno pridružitvijo schengenskemu območju prihranili milijarde evrov, saj se ocenjuje, da so zaradi postopkov na notranjih mejah podjetja, ki poslujejo v teh dveh državah, letno plačevala več milijard evrov za višje logistične stroške, zamude, ki vplivajo na dostavo blaga in opreme, ter višje stroške goriva in voznikov⁸.

⁴ Izvedbeni sklep Komisije z dne 17. decembra 2020 o poročilu o tematskem ocenjevanju nacionalnih strategij držav članic za integrirano upravljanje meja za obdobje 2019–2020 (C(2020) 8000 final).

⁵ Protokol št. 19 k Pogodbi o delovanju Evropske unije o schengenskem pravnem redu, ki je vključen v okvir Evropske unije, se uporablja za 30 držav. Nadzor na notranjih mejah je bil odpravljen med 29 sodelujočimi državami.

⁶ Sklep Sveta (EU) 2024/3212 z dne 12. decembra 2024 o določitvi datuma za odpravo kontrol oseb na notranjih kopenskih mejah z Republiko Bolgarijo in Romunijo ter med njima (UL L 3212, 23.12.2024).

⁷ Sklep Sveta (EU) 2024/210 z dne 30. decembra 2023 o celoviti uporabi določb schengenskega pravnega reda v Republici Bolgariji in Romuniji (UL L 120, 4.1.2024).

⁸ Stroški nesodelovanja v schengenskem območju za enotni trg – posledice za Bolgarijo in Romunijo, samoiniciativno poročilo, Evropski ekonomsko-socialni odbor, INT 1046, 4. december 2024.

Ciper si prizadeva za izvajanje schengenskih priporočil⁹ in poteka njegovo prvo schengensko ocenjevanje. Komisija podpira Ciper pri njegovem procesu tesnejšega vključevanja v schengenski sistem.

Irska je edinstveno izvzeta iz sodelovanja pri vseh določbah schengenskega pravilnika¹⁰. Glede na koristi za Irsko in schengensko območje kot celoto ter po odobritvi Sveta, da lahko sodeluje na nekaterih področjih¹¹, kot so Schengenski informacijski sistem ter policijsko in pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah, trenutno poteka nadaljnje ukrepanje na podlagi njenega schengenskega ocenjevanja¹². Komisija namerava izdati poročilo o schengenskem ocenjevanju¹³ za Irsko leta 2025. Če bo pozitivno, bo to Svetu omogočilo, da uveljavi te določbe¹⁴ na Irskem, s čimer se bo okrepilo schengensko sodelovanje.

EU se pripravlja na nadaljnjo širitev, saj več držav kandidatki napreduje v pristopnih pogajanjih, zato naj bi se schengensko območje razširilo tudi na te države, saj morajo sprejeti in izvajati schengenska pravila od dneva svojega pristopa k EU. Potreben bo nov pregleden, učinkovit in uspešen okvir za sprejem v schengensko območje, da bi se spoprijeli z zapletenostjo širitve tega območja in poskrbeli za dobro pripravljen proces vključevanja. Na podlagi izkušenj, pridobljenih pri zadnji širitvi schengenskega območja, mora okvir zagotoviti predvidljiv in pravičen proces, ki bo novim državam omogočil, da postopoma pridobivajo koristi od sodelovanja v schengenskem območju in nazadnje kot končni mejnik odpravijo nadzor na notranjih mejah.

Ta proces zahteva strog nadzor v vseh fazah, da bodo nove schengenske države stalno izpolnjevale visoke standarde, ki jih obstoječe države uporabljajo na vseh področjih, potrebnih za končno odpravo nadzora na notranjih mejah. Kot prvi korak si morajo te države med pristopnimi pogajanjmi še naprej prizadevati za vzpostavitev pravnih, upravljavskih in operativnih standardov, ki so potrebni za utrditev schengenskega sistema v popolnoma delujočem nacionalnem okviru upravljanja, preden se pridružijo EU. Za to so potrebne temeljite priprave, vključno z izvajanjem schengenskega akcijskega načrta, kot je določeno v Sporočilu o širitveni politiki EU za leto 2024¹⁵.

⁹ Dokumenti Sveta: 5535/21, 10403/22, 12636/21, 12638/21, 12639/21, 11237/24.

¹⁰ Člena 4 in 5 Protokola št. 19 k Pogodbi o delovanju Evropske unije o schengenskem pravnem redu, ki je vključen v okvir Evropske unije.

¹¹ Sklep Sveta 2002/192/ES z dne 28. februarja 2002 o prošnji Irske, da sodeluje pri izvajanju nekaterih določb schengenskega pravnega reda.

¹² V skladu s členom 2 Izvedbenega sklepa Sveta (EU) 2020/1745 so bili leta 2021 v okviru prvega schengenskega ocenjevanja Irske opravljeni ocenjevalni obiski v zvezi s policijskim sodelovanjem in Schengenskim informacijskim sistemom. Da bi se ocenil napredek Irske, je bil med 25. in 29. novembrom 2024 opravljen preveritveni obisk v skladu s členom 21(3) Uredbe (EU) 2022/922. Čeprav je bil ugotovljen napredek, mora Irška še vedno sprejeti nadaljnje ukrepe za izvajanje še nedokončanih popravilnih ukrepov. Komisija bo še naprej spremljala izvajanje akcijskega načrta.

¹³ Zajemalo bo oceno skupine za ocenjevanje, kako Irška izvaja zahteve glede pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah, sodelovanja na področju drog in člena 26 Schengenske konvencije.

¹⁴ Sklep Sveta 2002/192/ES z dne 28. februarja 2002 o prošnji Irske, da sodeluje pri izvajanju nekaterih določb schengenskega pravnega reda.

¹⁵ Sporočilo Komisije o širitveni politiki EU z dne 30. oktobra 2024 (COM(2024) 690 final).

3.2 Poglobitev schengenskega območja, da bo pripravljeno na digitalno dobo

EU trenutno spreminja način upravljanja meja in prehaja od večinoma fizičnih mejnih kontrol k sodobnejšemu in bolj digitalnemu mejnemu sistemu. Nujno je pospešiti **digitalizacijo schengenskega okvira**, da bi povečali varnost državljanov, okrepili zunanje meje in sodelovanje na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj ter olajšali dobroverna potovanja v schengensko območje in prosto gibanje znotraj njega, hkrati pa zagotavljali varstvo temeljnih pravic in varnostnih standardov.

V okviru prizadevanj, da bi schengensko območje postalo svetovni referenčni standard za omogočanje nemotenega in varnega potovanja, so januarja 2025 začela veljati nova pravila¹⁶ o učinkoviti uporabi potovalnih informacij (v nadaljnjem besedilu: predhodne informacije o potnikih) s strani mejnih organov ter organov preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj. To je pomemben korak k temu, da se brez krnitve potovalne izkušnje poveča varnosti, hkrati spoštuje pravica do varstva podatkov in zasebnosti. Komisija namerava leta 2025 začeti ocenjevanje pravil, ki urejajo uporabo podatkov iz evidence podatkov o potnikih, da bi analizirala njihovo uspešnost in učinkovitost.

Digitalizacija postopkov na zunanjih mejah EU je ključni element za obravnavanje varnostnih tveganj. Komisija je decembra 2024 predstavila predlog o postopnem začetku delovanja **sistema vstopa/izstopa**. Ta predlog schengenskim državam omogoča, da v obdobju šestih mesecev postopoma uvedejo sistem vstopa/izstopa prek svojih zunanjih meja, s čimer tem državam in agenciji eu-LISA zagotavlja prožnost in orodja za reševanje preostalih izzivov pred popolno uvedbo sistema. Komisija poziva sozakonodajalca, naj poskrbita za hitra pogajanja in hitro sprejetje predloga. Priprave na uvedbo **Evropskega sistema za potovalne informacije in odobritve** je treba hitro zaključiti, saj se več schengenskih držav spopada s težavami pri izvajanju potrebnih ukrepov.

Komisija poziva Evropski parlament in Svet ter organe držav članic in agencijo eu-LISA, naj zagotovijo, da bodo te pomembne inovacije v celoti operativne in v skladu z novo časovnico¹⁷, o kateri se je marca 2025 dogovoril Schengenski svet.

Čeprav se bosta s temi sistemi znatno povečali varnost in učinkovitost potovanj, je predlog Komisije o **digitalizaciji potovalnih dokumentov**, predstavljen oktobra 2024¹⁸, del širše zaveze digitalnim inovacijam v korist potnikov. Cilj te pobude je določiti skupni standard za digitalne potovalne dokumente in uvesti vseevropsko mobilno aplikacijo, ki bo pripomogla k racionalizaciji mejnih kontrol in zagotovila nemoteno potovalno izkušnjo za vse potnike. Potekajo pogajanja z Evropskim parlamentom in Svetom, da bi se ta ambicija uresničila.

¹⁶ Uredba (EU) 2025/12 in Uredba (EU) 2025/13.

¹⁷ V skladu z revidirano časovnico bo uvedba sistema vstopa/izstopa postopna in se bo začela oktobra 2025. Evropski sistem za potovalne informacije in odobritve bo začel delovati v zadnjem četrtletju 2026.

¹⁸ Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi aplikacije za elektronsko predložitev potovalnih podatkov (digitalna potovalna aplikacija EU) ter spremembi uredb (EU) 2016/399 in (EU) 2018/1726 Evropskega parlamenta in Sveta ter Uredbe Sveta (ES) št. 2252/2004 v zvezi z uporabo digitalnih potovalnih dokumentov (COM(2024) 670 final); Predlog uredbe Sveta o izdajanju digitalnih potovalnih dokumentov na podlagi osebnih izkaznic in tehničnih standardih za take dokumente (COM(2024) 671 final).

Potekajo tudi prizadevanja za posodobitev vizumskih postopkov, da bi tudi državljani tretjih držav imeli koristi od učinkovitejšega in varnejšega vizumskega postopka. Na podlagi predloga Komisije o digitalnih vizumih so se zakonodajni postopki zaključili s sprejetjem leta 2023. S tem povezani izvedbeni akti se trenutno pregledujejo, cilj pa je leta 2026 začeti razvijati platformo EU za vlaganje vlog za izdajo vizuma, da bi platforma lahko začela delovati leta 2028, ko naj bi bil uveden digitalni vizum.

Ker družbene in tehnološke spremembe potekajo tako hitro kot še nikoli, česar si ob nastanku schengenskega območja ni bilo mogoče zamisliti, se mora schengensko območje prilagoditi, da bo ohranilo prednost. **Nastajajoče tehnologije in digitalne rešitve** bodo ključnega pomena pri preoblikovanju upravljanja meja in omogočanju zgodnjega odkrivanja groženj. Naložbe v raziskave in razvoj za prihodnje evropske tehnologije za upravljanje meja in varnost bi morale v prihodnosti še naprej ščititi schengensko območje z uporabo najsodobnejših evropskih rešitev. Za to je potrebno oblikovanje tesnejših partnerstev, tudi s pridruženimi schengenskimi državami ter javnimi in zasebnimi deležniki, kot so raziskovalci, podjetniki, inovativna podjetja ali raziskovalne in tehnološke organizacije. To delo je treba dopolniti s povečano **pripravljenostjo** z naprednimi sistemi za odkrivanje groženj, stalnim spremljanjem kritične infrastrukture in vzpostavitvijo protokolov za odzivanje v realnem času. Ti ukrepi so potrebni za obvladovanje vse večje grožnje kršitev kibernetске varnosti, tudi v agencijah EU in podatkovnih sistemih, povezanih z mejami.

3.3 Poglobitev schengenskega območja za prilagoditev spreminjajočemu se varnostnemu okolju

Komisija je 1. aprila 2025 sprejela **ProtectEU – novo evropsko strategijo notranje varnosti**, ki določa prizadevanja za okrepitev varnostnega aparata EU v prihodnjih letih ter vključevanje varnostnih vidikov v vsa zakonodajna, politika in programe EU. Podobna prizadevanja so potrebna na nacionalni ravni, saj so schengenska ocenjevanja leta 2024 razkrila trajno vrzel v strateškem pristopu k notranji varnosti. Nacionalni organi še vedno delujejo ločeno in izvajajo *ad hoc* ukrepe, primanjkuje pa jim celovitega evropskega pristopa. To schengenske države ovira pri opredeljevanju nacionalnih prednostnih nalog, strateškem načrtovanju zmogljivosti ter oblikovanju čezmejnih in dopolnilnih ukrepov na vseh ravneh (nacionalni, regionalni in lokalni). Zagotavljanje notranje varnosti na območju brez nadzora na notranjih mejah zato zahteva pristop, ki spodbuja globlje in bolj strukturirano sodelovanje med nacionalnimi organi preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj ter na evropski ravni, tudi kar zadeva upravljanje.

Kot je bilo napovedano v strategiji notranje varnosti, bo Komisija v podporo razpravam z državami članicami v Svetu o spreminjajočih se izzivih na področju notranje varnosti in izmenjavi mnenj o ključnih prednostnih nalogah politike pripravila in predstavila redne analize groženj za izzive na področju notranje varnosti EU. Za podporo širšim prizadevanjem za izboljšanje spremljanja razmer je bistveno, da države članice okrepijo izmenjavo obveščevalnih podatkov z Enotno zmogljivostjo za analizo obveščevalnih podatkov (SIAC) ter zagotovijo boljšo izmenjavo informacij z agencijami in organi EU.

Da bi se spreminjajoči se varnostni izzivi obravnavali bolj usklajeno, dosledneje in učinkoviteje, je ključno **čezmejno operativno sodelovanje na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj**. Trajne pravne omejitve in omejitve pristojnosti, ugotovljene v oceni Komisije iz leta 2024 o Priporočilu Sveta o operativnem sodelovanju na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj¹⁹, še naprej ovirajo učinkovito operativno sodelovanje med organi preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj. Kot je bilo napovedano v evropski strategiji notranje varnosti²⁰, si bo Komisija prizadevala za ustanovitev skupine na visoki ravni za prihodnost operativnega sodelovanja na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj, da bi razvili skupno strateško vizijo, ter predlagala oprijemljive rešitve za premostitev pravnih vrzeli, izboljšanje izmenjave informacij in zagotovitev visoke ravni notranje varnosti na celotnem schengenskem območju.

Eden od izzivov, s katerimi se spoprijemajo organi preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj, je zagotoviti **zakonit dostop do podatkov**. Vzpostavitev ravnovesja med varnostjo in zasebnostjo je bistvena za zaščito svobode in varnosti. Komisija bo na podlagi priporočil, ki jih je maja 2024 sprejela skupina na visoki ravni za dostop do podatkov za učinkovito odkrivanje in pregon, in kot je bilo napovedano v evropski strategiji notranje varnosti, v prvi polovici leta 2025 predstavila kažipot, v katerem bodo določeni pravni in praktični ukrepi, ki jih predlaga za zagotovitev zakonitega in učinkovitega dostopa do podatkov.

Nazadnje, posodobiti je treba pravni okvir za **boj proti tihotapljenju migrantov**. Komisija poziva Evropski parlament in Svet, naj hitro zaključita pogajanja za okrepitev vloge Europolov v boju proti tihotapljenju migrantov²¹. Medtem se bo nadaljevalo delo za nadgradnjo že razpoložljivih orodij. Komisija je januarja 2025 podprla vzpostavitev strokovne mreže preiskovalcev spletnega tihotapljenja migrantov, ki jo bosta upravljala Europolov Evropski center za boj proti tihotapljenju migrantov in njegova enota EU za prijavljanje internetnih vsebin. Ta mreža bo pomagala razbiti kriminalne združbe, ki delujejo na spletu. Na drugi mednarodni konferenci o tihotapljenju migrantov bo ocenjen napredek in spodbujeni bodo nadaljnji ukrepi za okrepitev prizadevanj svetovnega zavezništva za boj proti tihotapljenju migrantov.

Podobne pobude so bile izvedene kot odziv na **promet s prepovedanimi drogami**, s poudarkom na ozaveščanju o dejavnikih, ki povzročajo to vse večjo grožnjo. Sodelovanje med javnimi in zasebnimi deležniki je ključno za boj proti zlorabi komercialnega prevoza, ki ga spodbuja zavezništvo evropskih pristanišč. Pobuda bo vključena v prihodnjo pristaniško

¹⁹ Delovni dokument služb Komisije, ocena učinka Priporočila Sveta (EU) 2022/915 z dne 9. junija 2022 o operativnem sodelovanju na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj v državah članicah (SWD(2025) 36 final z dne 31. januarja 2025).

²⁰ COM(2025) 148 final.

²¹ Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o okrepositvi policijskega sodelovanja v zvezi s preprečevanjem, odkrivanjem in preiskovanjem tihotapljenja migrantov in trgovine z ljudmi, o okrepositvi Europolove podpore pri preprečevanju teh kaznivih dejanj in boju proti njim ter spremembi Uredbe (EU) 2016/794 (COM(2023) 754 final); Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o določitvi minimalnih pravil za preprečevanje pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju v Uniji in boj proti njej ter o nadomestitvi Direktive Sveta 2002/90/ES in Okvirnega sklepa Sveta 2002/946 PNZ (COM(2023) 755 final).

strategijo EU, ki jo namerava Komisija sprejeti leta 2025, in kot je bilo napovedano v evropski strategiji notranje varnosti, bo razširjena na manjša pristanišča in pristanišča na celinskih vodah.

4. Operativni temelj schengenske ureditve: izvajanje

Dejanski uspeh schengenskega območja je v osnovi odvisen od tega, ali sistem učinkovito izvaja na tisoče organov, ki delujejo na terenu, vključno z več agencijami EU. Zaveze politike se lahko uresničijo le z doslednim, visokokakovostnim in usklajenim ukrepanjem. Operativni okvir schengenskega območja podpirajo mejni policisti, uradniki organov preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj ter organi, pristojni za priseljevanje, in je bistven za to, da postane ambiciozna vizija schengenskega območja resnično strateško sredstvo. Dejavnosti schengenskega ocenjevanja in spremljanja za leto 2024 so pokazale, da so temelji schengenskega območja sicer še vedno trdni, vendar na kritičnih področjih ostajajo nekatere trajne vrzeli. Zahtevajo ciljno usmerjene nadaljnje ukrepe, da ne bi bili zaradi teh pomanjkljivosti ogroženi celovitost in splošna varnost schengenskega območja.

4.1 Krepitev pripravljenosti daleč zunaj naših meja

Schengensko območje koristi predvsem evropskim državljanom in prebivalcem, saj olajšuje prosto gibanje po schengenskem območju brez nadzora na notranjih mejah. Te koristi imajo tudi vsi državljani tretjih držav, ki zakonito živijo na ozemlju schengenske države.

V letu 2024 je skupno število zakonitih dobrovernih potnikov – kar pomeni, da so vstopili bodisi s schengenskim vizumom bodisi so bili upravičeni do potovanja brez vizuma – preseglo pol milijarde²². Pri kratkoročnem bivanju lahko državljani tretjih držav vstopajo na schengensko območje prek enotnega **schengenskega vizumskega sistema**, razen če so upravičeni do potovanja brez vizuma²³. Ta sistem skupaj z Evropskim sistemom za potovalne informacije in odobritve, ki naj bi se začel izvajati leta 2026, zagotavlja standardizirane postopke mejnega nadzora, varnostne postopke in postopke pri vstopu za kratkoročno bivanje v vseh schengenskih državah, pri čemer povečuje doslednost in učinkovitost pri upravljanju notranje mobilnosti ter vstopa in izstopa prek zunanje meje. To je naša prva obrambna linija.

Raven izvajanja skupnih vizumskih pravil je visoka, kot je bilo ocenjeno pri dejavnostih schengenskega ocenjevanja in spremljanja za leto 2024. Več schengenskih držav je hitro odpravilo pomanjkljivosti v zvezi z učinkovitostjo delovnega postopka na konzulatih, ki obravnavajo schengenske vizume, ali v zvezi z njihovim informacijskim sistemom za obravnavo vizumov. Vendar so še vedno potrebne nekatere izboljšave v državah, ki obravnavajo največje število schengenskih vizumov za kratkoročno bivanje, da bi se učinkovito obravnavalo veliko število vlog.

²² Schengenski barometer+ iz marca 2025.

²³ Po oceni vsakega primera posebej, da se ugotovi, ali tretje države izpolnjujejo visoke schengenske standarde, ima EU trenutno brezvizumski režim z 61 državami nečlanici EU, dvema posebnima upravnima območjema Kitajske (Hongkongom in Makavom) in eno teritorialno oblastjo, ki je najmanj ena država članica EU ne priznava kot državo (Tajvan). V skladu s tem režimom lahko državljani tretjih držav z biometričnim potnim listom vstopijo na schengensko območje za kratkoročno bivanje, ne da bi za to potrebovali vizum. Uporablja se načelo vizumske vzajemnosti, ki državljanom EU omogoča potovanje v te države nečlanice EU.

Države po vsem svetu priznavajo znatne koristi pravic in svoboščin, povezanih s schengenskim pravnim redom, ki so osrednjega pomena za globalno povezljivost in sodelovanje. EU mora še naprej spodbujati **visoke svetovne standarde** na področju upravljanja meja, sodelovanja pri preprečevanju, odkrivanju in preiskovanju kaznivih dejanj ter izmenjave informacij, skupaj z močnim varstvom temeljnih pravic.

Če želimo doseči napredek in poglobiti odnose s partnerskimi državami v našem sosledstvu in širše, je potrebna nedvoumna zaveza izpolnjevanju naših visokih standardov in skupnih vrednot. Tretje države, ki so upravičene do brezvizumskega dostopa ali privilegiranih schengenskih odnosov, morajo poleg tega, da izkoristijo prednosti, tudi spoštovati te temeljne zaveze. Za to sta potrebna strožje spremljanje in odgovornost. V **novi vizumski strategiji** Komisije, ki naj bi bila sprejeta pozneje v letu 2025, bo preučena vloga vizumske politike kot gonila konkurenčnosti ter vzvoda za povečanje notranje varnosti EU in izboljšanje sodelovanja s tretjimi državami, tudi na področju ponovnega sprejema. V strategiji bodo obravnavani tudi ukrepi za olajšanje prihoda najboljših študentov, raziskovalcev in usposobljenih delavcev iz tretjih držav v podporo uniji spretnosti²⁴.

Spodbujanje večje kohezije in povezovanja z **državami kandidatkami za članstvo v EU** je priložnost za izmenjavo izkušenj ter razširitev temeljnih vrednot in standardov na naše sosede. Agencija Frontex je v zadnjih letih okrepila svojo podporo državam kandidatkam. EU je dosegla dogovor o sporazumih o statusu z Albanijo, Bosno in Hercegovino, Črno goro, Moldavijo, Severno Makedonijo in Srbijo²⁵. Leta 2024 je bila prisotnost agencije Frontex razširjena na mejo med Črno goro in Albanijo. S temi sporazumi se kritično pomembno področje upravljanja meja razširja prek zunanjih meja EU, kar pripomore k obravnavi morebitnih tveganj, preden dosežejo EU.

Države kandidatke so leta 2024 sprejele ukrepe za uskladitev s schengenskimi zahtevami, vključno z ukrepi za zaščito visokih standardov upravljanja meja, uskladitev vizumskih politik, boj proti organiziranemu kriminalu, terorizmu in hibridnim grožnjam ter vzpostavitev sodelovanja na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj. V zvezi z akcijskim načrtom EU za Zahodni Balkan²⁶ je bil dosežen konkreten napredek pri upravljanju migracij. Vendar je napredek še vedno neenakomeren, zato so potrebni nadaljnji ukrepi za uskladitev vizumske politike in vzpostavitev nacionalnega okvira za upravljanje schengenskega območja. Črna gora in Srbija sta sprejeli pozitivne ukrepe za vzpostavitev schengenskega akcijskega načrta. Komisija pozorno spremlja vse države kandidatke za članstvo v EU. Organi v državah kandidatkah bodo postopoma vključeni v dejavnosti, povezane s schengensko ureditvijo, vključno z njihovim vključevanjem v dejavnosti usposabljanja in spremljanja.

Širitev pomeni tudi pripravo na nove geopolitične izzive pri upravljanju meja in varnostnih grožnjah. Komisija bo to delo prednostno obravnavala pri pregledu politike, pri čemer se bo

²⁴ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij Unija spretnosti (COM(2025) 90 final z dne 5. marca 2025).

²⁵ Sporazum o statusu z Bosno in Hercegovino je v zaključni fazi, sporazumi z Albanijo, Črno goro, Moldavijo, Severno Makedonijo in Srbijo pa so bili že vsi podpisani in izvajajo se skupne operacije.

²⁶ [Akcijski načrt EU za Zahodni Balkan – Evropska komisija.](#)

osredotočila na vzpostavitev dinamičnega sistema, ki bo v celoti opremljen za spoprijemanje s prihodnjimi potrebami in konfiguracijami.

Partnerske države si prizadevajo za poglobitev svojih vezi z državami članicami v schengenskem območju, da bi vzpostavile privilegirani odnos na področju upravljanja meja in varnosti, kar bi prineslo oprijemljive koristi za njihove državljane in tesnejše medosebne stike z omogočanjem dobrovernih potovanj in zakonite migracije. Agencija Frontex se trenutno pogaja o delovnih dogovorih s skoraj 20 tretjimi državami²⁷, ki bi lahko zajemali izmenjavo informacij prek sistema EUROSUR in ureditev analize tveganja. Da bi dodatno okrepili varnost schengenskega območja, so Europol in države članice EU v zadnjih letih okrepili prizadevanja za izboljšanje prenosa in obdelave informacij iz ključnih tretjih držav²⁸. Ta pristop zagotavlja učinkovito obdelavo in izmenjavo ustreznih podatkov, zlasti o terorističnih osumljencih, za pomoč pri odkrivanju in preprečevanju varnostnih groženj na zunanjih mejah EU.

Komisija pozdravlja uspešen zaključek pogajanj o sporazumih med EU in Islandijo oziroma Norveško, ki zajemata uporabo podatkov iz evidence podatkov o potnikih. Pravila formalno niso del schengenskega pravnega okvira, vendar bodo, ko bodo začela veljati, tema schengenskima državama omogočila prenos in obdelavo tovrstnih podatkov, s čimer se bo znatno izboljšala sposobnost schengenskega območja za boj proti terorizmu in hudim kaznivim dejanjem.

Schengenski cikel 2025–2026: tesnejše usklajevanje pri zunanjem delovanju schengenskega območja

Svetovna razsežnost schengenskega območja ima tudi ključno vlogo v boju proti **taktikam destabilizacije**, ki se uporabljajo po vsem svetu, zlasti v razmerah geopolitičnega rivalstva, kot so tiste, ki jih uporablja Rusija. Schengenski okvir EU omogoča skupno ukrepanje, na primer s sprejetjem ukrepov v okviru mehanizma za zadržanje izvzetja iz vizumske obveznosti in združevanjem virov, zlasti agencij EU, za boj proti kritičnim grožnjam. Hkrati se lahko EU zaveže usklajenemu pristopu do tretjih držav, med drugim pri postopkih za odobritev vstopa na schengensko območje²⁹.

Komisija je leta 2024 analizirala izvajanje smernic, izdanih 30. septembra 2022, o splošni izdaji vizumov ruskim prosilcem. Ocena kaže, da se je s skupnim ukrepanjem na splošno znatno zmanjšalo število schengenskih vizumov, izdanih ruskim državljanom, in sicer z več kot 4 milijonov vizumov, izdanih leta 2019, na 0,5 milijona vizumov leta 2023. Vendar se prakse schengenskih držav še vedno razlikujejo, kar bi lahko ogrozilo varnost

²⁷ Z Albanijo, Armenijo, Bosno in Hercegovino, Črno goro, Gambijo, Jordanijo, Kanado, Kosovom, Libanom, Marokom, Mavretanijo, Moldavijo, Nigrom, Nigerijo, Senegalom, Severno Makedonijo, Srbijo, Ukrajino, ZDA in Zelenortskimi otoki.

²⁸ EU in Brazilija sta na primer marca 2025 podpisali sporazum, ki krepí partnerstvo med Europolom in brazilskimi organi preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj ter omogoča izmenjavo operativnih informacij.

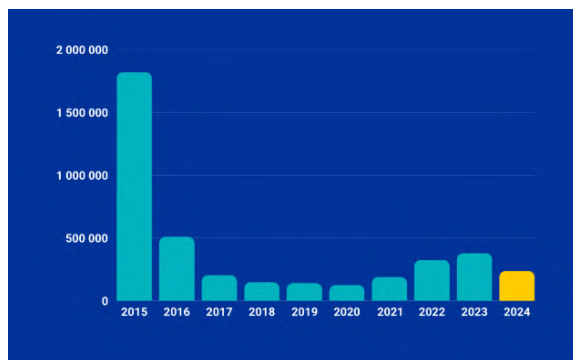
²⁹ Sporočilo Komisije 1. o posodobitvi smernic o splošni izdaji vizumov ruskim prosilcem glede na Sklep Sveta (EU) 2022/1500 z dne 9. septembra 2022 o prenehanju uporabe celotnega Sporazuma med Evropsko skupnostjo in Rusko federacijo o poenostavitvi izdajanja vizumov državljanom Evropske unije in Ruske federacije ter 2. o smernicah za kontrolo ruskih državljanov na zunanjih mejah (C(2022) 7111 final).

EU. Nekatere države ruskim državljanom še vedno izdajajo veliko turističnih vizumov, kar spodbuja skupna prizadevanja za krepitev varnosti. Zato je bistveno dati prednost doslednemu izvajanju usklajenega ukrepanja v zvezi s tretjimi državami v vseh schengenskih državah, o čemer je marca 2025 razpravljala Schengenski svet.

4.2 Večja varnost za ljudi z zanesljivim upravljanjem meja in učinkovitejšim vračanjem

Visokokakovostno **evropsko integrirano upravljanje meja** je temelj uspeha schengenskega območja. Leta 2024 je bilo schengensko območje ponovno najbolj obiskana destinacija na svetu, saj je 40 % svetovnih mednarodnih potovanj potekalo prek njegovih zunanjih meja. To veliko število potnikov je z vsakodnevnim delom učinkovito upravljalo več kot 120 000 članov osebja evropske mejne in obalne straže, čeprav velika delovna obremenitev pomeni velike izzive za organe.

Hkrati so bili geopolitični in varnostni konflikti gonilo migracijskih tokov, kar je dodatno zapletlo upravljanje zunanjih meja schengenskega območja, vključno s taktiko za uporabo migracij kot orožja v politične namene. S povečanimi prizadevanji EU, na primer z okrepljenimi partnerstvi s tretjimi državami, je bilo doseženo znatno **zmanjšanje** nezakonitih prehodov meje. Leta 2024 je bilo zabeleženih približno 240 000 odkritih primerov, kar je najmanj od leta 2021³⁰.

Nezakoniti vstopi v EU (Frontex)

Težava ni le velik pretok potnikov, vključno s tistimi, ki se poskušajo izogniti preverjanju pogojev za vstop, ampak so zunanje meje EU izpostavljene tudi vse večjim in kompleksnejšim **varnostnim grožnjam**. Stalno nasilje v Sahelu spodbuja razseljevanje in ustvarja plodna tla za teroristične skupine, da okrepijo svoje mreže, ob tem pa bi ruski plačanci lahko še zaostri spiralo nasilja in džihadistom olajšali novačenje³¹. Podobno imajo regionalne krize zunaj EU verižni učinek, saj terorističnim akterjem v celotnem ideološkem spektru dajejo novo motivacijo za novačenje, mobilizacijo ali krepitev zmogljivosti³². Čeprav se zdi, da so te

³⁰ Podatki agencije Frontex (14. januar 2025). [Irregular border crossings into EU drop sharply in 2024 \(Število nezakonitih vstopov v EU se je leta 2024 močno zmanjšalo\)](#).

³¹ Strateška analiza tveganja agencije Frontex za leto 2024. [Strategic Risk Analysis 2024 Report.pdf \(Poročilo o strateški analizi tveganja za leto 2024\)](#).

³² COM(2025) 148 final.

grožnje bolj lokalne ali regionalne narave, jih je treba na zunanjih mejah še vedno pozorno spremljati, da se prepreči vrnitev tujih terorističnih bojnikov v EU in zmanjša tveganje terorizma. Zunanje meje so prav tako še vedno izpostavljene tihotapljenju nedovoljenega blaga, kot so droge in strelno orožje, to pa lahko spodbuja organizirani kriminal.

Upravljanje zunanjih meja EU je skupna odgovornost schengenskih držav in EU. Agencija **Frontex** v skladu s svojim mandatom še naprej zagotavlja ključno podporo za upravljanje meja z več kot 2 600 uradniki stalne enote in tehničnimi sredstvi, napotenimi v schengenske države in tretje države. Leta 2024 je začela uvajati svoj novi operativni koncept in strukturo poveljevanja, ki bosta zagotovila, da se bo napoteno osebje lahko hitreje in prožneje odzivalo na operativne razmere. Komisija si bo na podlagi znatnega napredka, doseženega v zadnjih letih, in za zadovoljitev stalnih potreb prizadevala za okrepitev te agencije, med drugim tako, da se ji zagotovijo najsodobnejše tehnologije za nadzor in spremljanje razmer. V zvezi s tem je ključnega pomena, da schengenske države še naprej pravočasno prispevajo k evropski mejni in obalni straži, zlasti v smislu osebja in sredstev. Poleg tega bo Komisija naslednje leto predlagala okrepitev agencije Frontex, da bi se dodatno izboljšala varnost meja in okrepilo sodelovanje EU pri spoprijemanju s spreminjajočimi se grožnjami.

Poleg zagotavljanja, da ima agencija Frontex na voljo vire, ki jih potrebuje za podporo skupnim operacijam na terenu, je ključnega pomena, da schengenske države okrepijo svoja prizadevanja, saj še vedno obstajajo velike vrzeli pri praksah izvajanja upravljanja meja.

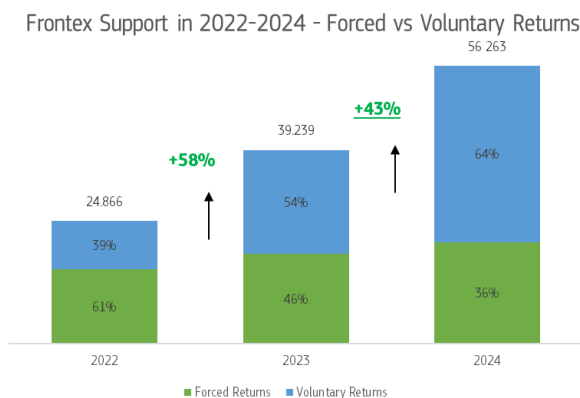
Zaradi teh vrzeli pri izvajanju so še posebej prizadete **mejne kontrole**. Schengenska ocenjevanja kažejo, da se skoraj polovica vseh schengenskih držav spoprijema s pomanjkljivostmi, povezanimi s človeškimi viri, usposabljanjem, izvajanjem postopkov mejne kontrole in tehničnimi vprašanji, ki vplivajo na funkcionalnost opreme IT, zlasti pri uporabi Schengenskega informacijskega sistema. Trajnost teh pomanjkljivosti pomeni varnostno vrzel za schengensko območje, zato bo Komisija sodelovala s schengenskimi državami, da bi preučila razloge za pomanjkanje napredka. O napredku na tem področju bo poročala Schengenskemu svetu v schengenskem ciklu 2025–2026.

V zvezi z **varovanjem meja** imajo nekatere schengenske države, ki so izpostavljene povečanim varnostnim grožnjam zaradi visokega tveganja nedovoljenega prometa s prepovedanimi drogami iz tretjih držav in povečanih migracij, velike pomanjkljivosti. Te ranljivosti vplivajo predvsem na varovanje morske meja. EU je v zadnjem letu v okviru Instrumenta za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko dodelila dodatna sredstva v višini 378 milijonov EUR za podporo schengenskimi državami pri krepitvi njihove infrastrukture in zmogljivosti za varovanje meja. Komisija poziva schengenske države, naj pospešijo ukrepe za zagotovitev, da bodo sredstva usmerjena v območja z najbolj perečimi potrebami, in optimizirajo uporabo razpoložljive tehnologije.

Učinkovitejše upravljanje zunanjih meja morajo spremljati učinkoviti ukrepi za **vrnitev** oseb, ki nimajo zakonite pravice do prebivanja v državah članicah. Potniki, ki vstopajo zaradi kratkoročnega ali dolgoročnega bivanja, morajo izpolnjevati vse varnostne zahteve in dosledno upoštevati zahtevo po izstopu iz schengenskega območja v določenem časovnem okviru. V nasprotnem primeru ima schengensko območje sklop skupnih minimalnih pravil, ki urejajo

vračanje oseb brez pravice do bivanja, vključno z osebami, ki se izognejo zakonitim postopkom pri vstopu. Ko bo sistem vstopa/izstopa začel delovati, bo okrepil izvrševanje z izboljšanjem odkrivanja oseb, ki so prekoračile obdobje dovoljenega bivanja v skladu z vizumom, saj te predstavljajo znaten delež potnikov, ki nimajo pravice do prebivanja in ki bi se morali vrniti.

Leta 2024 se je število dejanskih vrnitev v primerjavi z letom 2023 povečalo za skoraj 12 % in doseglo skoraj 123 400 vrnitev, kar je znaten prispevek zaradi precejšnjega povečanja podpore agencije Frontex. V navedenem letu je agencija Frontex pomagala schengenskim državam pri vračanju več kot 56 000 oseb, kar je 43 % več kot leto prej. Prav tako se je še naprej povečevalo število prostovoljnih vrnitev, in sicer s 54 % v letu 2023 na 64 % v letu 2024.

Kljub temu pozitivnemu trendu **učinkovitost nacionalnih sistemov vračanja** ostaja velik izziv na celotnem schengenskem območju, saj se dejansko vrne le vsaka peta oseba, ki bi se morala vrniti. Vsaj polovica vseh schengenskih držav se še vedno spopada z resnimi težavami pri izvajanju vrnitev, te težave pa so še posebej izrazite v državah z večjim številom primerov vračanja.

Uporaba skupnih razpisov ukrepov v **Schengenskem informacijskem sistemu** za državljane tretjih držav, ki morajo zapustiti schengensko območje, je prispevala k učinkovitejšemu vračanju, pri čemer so bile opazne izboljšave pri usklajevanju in izmenjavi informacij. Vendar se sistem še vedno premalo uporablja kot skupno orodje za identifikacijo ljudi in podporo prizadevanjem za vračanje, saj v več schengenskih državah ustvarijo za 60 % manj razpisov ukrepov za vrnitev, kot pa izdajo odločb o vrnitvi. To pomeni, da morda obstajajo osebe v postopku vračanja, ki so pobegnile, vendar v sistemu ni informacij, ki bi zagotovile njihovo vrnitev. Poleg tega leta 2024 nekatere schengenske države v noben razpis ukrepa za vrnitev niso vključile prstnih odtisov, številne pa niso vključile osebnih dokumentov in fotografij, tudi če so bili na voljo. To zahteva nujno ukrepanje na nacionalni ravni.

Za reševanje posebnih izzivov v zvezi z državljani tretjih držav, ki pomenijo varnostno grožnjo, je koordinator EU za vračanje zagotovil smernice o uporabi razpisov ukrepov za vrnitev v Schengenskem informacijskem sistemu in „varnostne oznake“, pri čemer se je oprl na prakse držav članic.

Tematsko ocenjevanje za leto 2024 za učinkovitejše vračanje

Komisija je v podporo evropskemu sistemu vračanja izvedla tematsko schengensko ocenjevanje učinkovitosti sistema vračanja. Ugotovila je napredek pri razvoju nacionalnih sistemov vračanja, pokazalo pa se je tudi, da so razmere zapletene, saj se nacionalni pravni okviri in postopki med schengenskimi državami razlikujejo, kar zmanjšuje splošno učinkovitost EU.

Pri ocenjevanju so bile ugotovljene **tri glavne težave**. Prvič, ker ni analize tveganja, s katero bi predvideli nihanja v številu obravnavanih primerov vračanja, nacionalni organi ne morejo sprejeti ukrepov za pripravljenost, vključno z integriranim načrtovanjem virov, zlasti za načrtovanje ravnanja v izrednih razmerah. Drugič, schengenske države se soočajo z izzivi pri zagotavljanju nemotenega postopka vračanja zaradi neučinkovitosti v ključnih fazah, vključno s pritožbenim sistemom, učinkovito identifikacijo pred vrnitvijo in zadostnim spremljanjem izpolnjevanja obveznosti vrnitve. Tretjič, okrepanje je treba operativno izvajanje razpisov ukrepov za vrnitev v okviru Schengenskega informacijskega sistema s strani vseh nacionalnih organov, da se doseže učinkovitejše odločanje v postopkih vračanja.

Za reševanje teh izzivov se lahko schengenske države oprejo na najrazličnejše ugotovljene **najboljše prakse**. Nekatere države (Nizozemska, Norveška) so na primer vzpostavile integrirane cikle načrtovanja in nadzora za vse organe, vključene v postopek vračanja, kar omogoča redno usklajevanje in zagotavlja optimalno dodeljevanje virov. Poleg tega se je za koristno izkazala uporaba informacijskih orodij za vodenje zadev, ki omogočajo izmenjavo informacij v realnem času med različnimi organi (Avstrija, Estonija, Nizozemska, Norveška). Enako pomembne so prakse, ki dajejo prednost svetovanju pri vračanju kot ključnemu koraku v vsakem postopku vračanja in so prilagojene specifičnim potrebam oseb v postopku vračanja (Avstrija, Bolgarija, Nizozemska, Norveška), kar lahko znatno izboljša splošno učinkovitost vračanja.

Ohranjanje trenutnega stanja ni več ena od možnosti. Komisija je zato predlagala nov pravni okvir za vračanje³³ in poziva zakonodajalca, naj hitro napredujeta pri pogajanjih. Čas je, da presežemo razdrobljene rešitve ter dosežemo napredek pri medsebojnem priznavanju in izvrševanju odločb, skupaj z združevanjem potrebnih nacionalnih in evropskih virov na način, ki koristi vsem, ob tem pa priznamo odlike drug drugega pri prispevanju k splošnemu evropskemu interesu. Komisija poziva schengenske države, naj v pričakovanju dogovora o novem zakonodajnem okviru o vračanju in njegove uporabe nemudoma začnejo izvajati priporočila iz tematskega ocenjevanja, da bi čim boljše izkoristile obstoječe okvire ter dosegle boljše in hitrejša rezultate.

³³ COM(2025) 101 final.

4.3 Visoka raven usklajenega ukrepanja znotraj schengenskega območja

Visoka raven spremljanja razmer, zlasti na zunanjih mejah, je temeljni pogoj za pripravljenost v spreminjajočem se varnostnem okolju. Okvir EU že zagotavlja zanesljiva orodja za **spremljanje razmer in analizo tveganja**, kot je sistem EUROSUR, zasnovan za izboljšanje upravljanja zunanjih meja z združevanjem informacij na nacionalni ravni in ravni EU, vključno s satelitskimi posnetki, informacijskimi sistemi in aplikacijami za poročanje, da bi se izboljšalo spremljanje razmer na mejah EU. Vendar se približno 50 % schengenskih držav še vedno sooča z velikimi pomanjkljivostmi, ki so pogosto povezane s pomanjkanjem usposobljenega osebja in nezadostnim medagencijskim sodelovanjem, zaradi česar se zmanjšuje potencial teh orodij. Da bi Komisija odpravila ugotovljene pomanjkljivosti ter schengenskim državam in agenciji Frontex zagotovila praktične smernice za izvajanje in upravljanje sistema EUROSUR, je januarja 2025 sprejela priporočilo o priročniku za sistem EUROSUR³⁴.

V schengenskem ciklu 2025–2026 je treba nadgraditi obstoječa prizadevanja in ostati korak pred nastajajočimi grožnjami, tako da se ohrani jasno razumevanje razvoja dogodkov na terenu. To zahteva čim večjo uporabo razpoložljivih orodij, kot je sistem EUROSUR, ter izvajanje zanesljivejšega in celovitejšega analitičnega pristopa z dejavnim sodelovanjem agencij EU.

Hitra in učinkovita **izmenjava informacij** med organi preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj ostaja eno najmočnejših orodij za preprečevanje kriminala in boj proti njemu. Do konca leta 2024 so morale vse schengenske države prenesti nova pravila direktive o izmenjavi informacij³⁵ v svoje nacionalne sisteme, da bi se zagotovila nemotena in usklajena komunikacija. Enajst schengenskih držav še ni priglasilo prenosa te direktive³⁶, sedem pa jih je priglasilo le delni prenos. Več držav še ni vzpostavilo delujoče enotne kontaktne točke, povezane z interoperabilnim sistemom za upravljanje primerov. Zaradi teh zamud smo ogroženi vsi. Vse države morajo nujno dokončati pravno in tehnično izvajanje, da si bodo lahko organi preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj hitro izmenjevali informacije.

Potencial izboljšanih funkcionalnosti obsežnih informacijskih sistemov, zlasti **Schengenskega informacijskega sistema**, pri krepitvi varnosti še ni v celoti uresničen. Poleg tega se številne schengenske države pri uporabi **Vizumskega informacijskega sistema** še naprej spoprijemajo z izzivi pri izvajanju kritičnih funkcionalnosti na zunanjih mejah, kot je iskanje prstnih odtisov. Te težave, ki so predvsem posledica nezadostnih virov, pomenijo, da se ta orodja znatno premalo uporabljajo in da še vedno obstajajo kritične varnostne vrzeli. Brez ciljno usmerjenih naložb in trdne zavezanosti popolni operacionalizaciji Schengenskega in Vizumskega informacijskega sistema ostaja njun potencial, da se uporabljata kot trden in zanesljiv steber varnosti, neizkoriščen.

³⁴ Priporočilo Komisije z dne 17. januarja 2025 o praktičnem priročniku za izvajanje in upravljanje sistema EUROSUR (priročnik EUROSUR) (C(2025) 117 final).

³⁵ Direktiva (EU) 2023/977 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. maja 2023 o izmenjavi informacij med organi preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj držav članic ter razveljavitvi Okvirnega sklepa Sveta 2006/960/PNZ (UL L 134, 22.5.2023, str. 1).

³⁶ Komisija je 31. januarja 2025 začela postopke za ugotavljanje kršitev z uradnim opominom 18 državam članicam (Belgiji, Bolgariji, Cipru, Češki, Danski, Estoniji, Franciji, Grčiji, Hrvaški, Luksemburgu, Malti, Nemčiji, Nizozemski, Poljski, Portugalski, Romuniji, Sloveniji in Španiji).

Skupaj z uresničevanjem nemotene izmenjave informacij in dopolnjevanjem naših ukrepov na zunanjih mejah obstaja potreba po strukturiranem in učinkovitem **sodelovanju pri čezmejnem operativnem preprečevanju, odkrivanju in preiskovanju kaznivih dejanj**.

V razpravah koordinatorja za schengensko ureditev v schengenskem ciklu 2023–2024 in ob nedavnih schengenskih ocenjevalnih obiskih v nekaterih schengenskih državah (Češka, Hrvaška, Madžarska in Slovaška) je bilo poudarjeno, da se je čezmejno sodelovanje, zlasti na regionalnih in obmejnih območjih, v zadnjem letu znatno izboljšalo. Leta 2024 je bilo obnovljenih več dvostranskih in večstranskih sporazumov za pomoč organom pri prenosu teh ciljev sodelovanja v ukrepe na terenu, vključno z določbami o izvajanju policijskih in drugih javnih pooblastil v obmejnih regijah, kot je določeno v revidiranem zakoniku o schengenskih mejah.

V zadnjem letu je bil vse večji poudarek tudi na izvajanju bolj strateških orodij, pri katerih se uporablja pristop celotne poti, ki presega obravnavanje neposrednih tveganj, ki se uresničijo v regijah ob notranjih mejah, da bi se spopadli z grožnjami na zunanjih mejah. Leta 2024 je bila dodatno okrepljena regionalna pobuda za schengensko območje med Avstrijo, Bolgarijo, Grčijo, Madžarsko, Romunijo in Slovaško. Zdaj vključuje ukrepe na bolgarsko-turški meji, da bi učinkoviteje preprečevali grožnje, preden dosežejo schengensko območje. Podobno naj bi Hrvaška, Italija in Slovenija izvajale skupne patrulje vzdolž meje z Bosno in Hercegovino ter tako okrepile regionalno sodelovanje.

Ti pozitivni dogodki potrjujejo potencial Priporočila Sveta (EU) 2022/915 z dne 9. junija 2022 o operativnem sodelovanju na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj³⁷ ter priporočil Komisije z dne 23. novembra 2023 o ukrepih, ki so alternativni nadzoru na notranjih mejah³⁸. Schengenske države so skupaj razvile številne nove prakse, vključno s skupnimi policijskimi postajami in rednimi čezmejnimi skupnimi analizami tveganja, da bi bolje prilagodile skupne operacije. Poleg tega več držav vzpostavlja postopek predaje, uveden z revidiranim zakonikom o schengenskih mejah³⁹, katerega cilj je olajšati neposredno predajo migrantov brez urejenega statusa na notranjih mejah, pri čemer se pripravlja ureditev za zagotovitev njegove praktične uporabe. Komisija poziva schengenske države, naj tesno sodelujejo s svojimi sosedi, zlasti kadar je bil ponovno uveden nadzor vzdolž notranje meje, da bi razvile nove pobude za sodelovanje in potnikom omogočile nemoten prehod notranjih meja.

Hkrati še vedno obstajajo neizkoriščene možnosti za operativno sodelovanje na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj, saj se nacionalni pristopi zelo razlikujejo ter se ne obravnavajo in izvajajo vedno strateško. Čeprav so bile razvite nove pobude in prakse, se te ne posnemajo enotno po vsem schengenskem območju in se v številnih primerih ne štejejo za del širšega nabora orodij za zagotavljanje varnosti schengenskega območja.

³⁷ UL L 158, 13.6.2022, str. 53.

³⁸ Priporočilo Komisije z dne 23. novembra 2023 o sodelovanju med državami članicami v zvezi z resnimi grožnjami notranji varnosti in javnemu redu na območju brez nadzora na notranjih mejah (UL L, 2024/268, 17.1.2024).

³⁹ Uredba (EU) 2024/1717 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. junija 2024 o spremembi Uredbe (EU) 2016/399 o Zakoniku Unije o pravilih, ki urejajo gibanje oseb prek meja (UL L, 2024/1717, 20.6.2024).

Obstaja skupni interes, da se okrepijo nacionalna prizadevanja in v celoti izkoristijo prednosti tesnejšega sodelovanja. To bo pripomoglo tudi k odpravljanju motenj na notranjih mejah in zagotavljanju pravičnega delovanja mejnih prehodov vzdolž vseevropskega prometnega omrežja (TEN-T).

Schengenska ocenjevanja v letu 2024 so potrdila, da številne schengenske države še vedno nimajo pravnega okvira za izvajanje učinkovitega čezmejnega sodelovanja, saj je več sporazumov še vedno zastarelih. V nekaterih državah obstajajo tudi operativne ovire, kot so omejitve pri izvajanju zadostnega mobilnega spremljanja ali pravne omejitve za policijo pri prejemanju podatkov o potnikih od trajektnih prevoznikov. To je v nekaterih primerih povzročilo ponovno uvedbo nadzora na notranjih mejah, pri čemer bi bilo v številnih primerih mogoče doseči enake rezultate, pogosto uspešneje in učinkoviteje, z uporabo nacionalnih policijskih pooblastil.

Popravni ukrepi so zlasti nujni za schengenske države, ki so poslale uradno obvestilo o ponovni uvedbi nadzora na notranjih mejah, saj ta nadzor pomeni odstopanje od načel, na katerih temelji schengensko sodelovanje. Do aprila 2025 je **deset schengenskih držav** ponovno uvedlo ali podaljšalo **nadzor na notranjih mejah**.

10. julija 2024 je začel veljati revidirani zakonik o schengenskih mejah. Vsebuje posodobljen okvir za ponovno uvedbo nadzora na notranjih mejah z jasnejšimi roki ter strožjimi obveznostmi spremljanja in poročanja za schengenske države in Komisijo. Začetek veljavnosti revidiranega zakonika o schengenskih mejah se šteje za začetek novega pravnega okvira, kar pomeni, da se bodo roki in obveznosti iz novega zakonika šteli od prvega uradnega obvestila po začetku njegove veljavnosti. Komisija je sprejela predloge za uradna obvestila in poročila, ki jih morajo države članice predložiti ob ponovni uvedbi nadzora na notranjih mejah.

Komisija pozorno spremlja ukrepe schengenskih držav in sodeluje v strukturiranem dialogu z vsemi zadevnimi državami članicami, da bi ugotovila morebitne vrzeli ali nedoslednosti pri uporabi novih pravil, vključno s praksami predaje na notranjih mejah. Cilj tekočih ocenjevanj je zagotoviti, da so vsi izvedeni ukrepi sorazmerni in potrebni ter da so uradna obvestila o ponovni uvedbi nadzora na notranjih mejah strogo omejena na resnične in upravičene primere, zlasti kadar se z zadevnimi ukrepi zgolj krepijo prizadevanja za policijsko sodelovanje.

Komisija pozdravlja povečanje operativnega sodelovanja, tudi na regionalni ravni, in spodbuja nadaljnje pobude, kot je izvajanje policijskih pooblastil na obmejnih območjih, ki so močna orodja za obravnavanje legitimnih skrbi držav članic glede migracij in varnosti. Ostaja zavezana spoštovanju načel prostega gibanja in varnosti na celotnem schengenskem območju ter bo v prihodnjem schengenskem ciklu po potrebi sprejela nadaljnje ukrepe, vključno z izdajo mnenj, kot je določeno v revidiranem zakoniku o schengenskih mejah.

5. Prednostne naloge v schengenskem ciklu 2025–2026

Koristi, ki jih je schengensko območje prineslo ljudem v EU, si pred 40 leti, ko je pet ustanovnih držav članic podpisalo Schengenski sporazum, skoraj ni bilo mogoče predstavljati. Schengenska ureditev se je sčasoma razvila v trden in celovit sistem, s katerim se učinkovito in

usklajeno upravljajo zunanje meje, varnost in migracije ob polnem spoštovanju evropskih vrednot in temeljnih pravic.

Da bi te dosežke ohranili in nadgradili, schengensko območje potrebuje stalno pozornost in zavezanost. Štirideset let po vzpostavitvi schengenskega območja je bistveno priznati, da se je geopolitično in varnostno okolje spremenilo, in sprejeti potrebne ukrepe za zagotovitev, da bodo temelji schengenskega območja dovolj odporni za spoprijemanje s prihodnjimi izzivi. Ob procesu širitve EU, ki je v teku, je to prednostna naloga Komisije.

V **schengenskem ciklu 2025–2026** je treba okrepiti ukrepe na treh glavnih področjih. Prvič, bistveno je utrditi **okvir upravljanja**, da bi se izboljšalo **usklajevanje politik**. To zagotavlja pomembne priložnosti za sprejetje bolj strukturiranega pristopa, ki daje prednost učinkovitemu izvajanju, skupni odgovornosti in jasnemu prevzemanju odgovornosti na vseh ravneh.

Prednostna naloga 1: utrditev okvira upravljanja na podlagi napredka, doseženega v zadnjem letu, in z namenom izvajanja bolj strukturiranega pristopa, osredotočenega na izvajanje, skupno odgovornost in prevzemanje odgovornosti. Čeprav je tehnično spremljanje še vedno pomembno, ne zadostuje, zato je treba okrepiti politično upravljanje, da bi dosegli oprijemljiv napredek.

- Na **ravni EU** to zahteva vzpostavitev strukturiranega okvira za spremljanje prednostnih nalog, vključno z večjim političnim nadzorom. Komisija bo na tem področju tesno sodelovala s predsedstvi Sveta in schengenskimi državami.
- Na **nacionalni ravni** morajo schengenske države še naprej razvijati učinkovite nacionalne sisteme upravljanja z doslednejšim notranjim usklajevanjem vseh zadev, povezanih s schengensko ureditvijo. Tudi države kandidatke za članstvo v EU morajo take nacionalne sisteme upravljanja razviti še pred pristopom, da bi se pripravile na pridružitvev schengenskemu območju.

Drugič, potreben je strukturiran in skladen pristop k **varnosti**, kar zahteva tesnejše policijsko sodelovanje. Glede na trajne pravne in operativne omejitve si bo treba na evropski in nacionalni ravni še naprej prizadevati za okrepitev sodelovanja med organi preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj. Celovit pristop, ki zajema vse vrste varnostnih groženj, mora postati osrednji steber schengenskega sistema.

Prednostna naloga 2: strukturiran in skladen pristop k policijskemu sodelovanju, da bi se izkoristil potencial priporočila Sveta o operativnem sodelovanju na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj ter zakonika o schengenskih mejah, in usmerjanje k pobudam za regionalno sodelovanje z uporabo pristopa celotne poti.

- Na **ravni EU** je potrebno nadaljnje ukrepanje v zvezi z glavno ugotovitvijo iz ocene Komisije glede priporočil v zvezi s policijskim sodelovanjem, v kateri je navedeno, da „trajni pravni, tehnični in operativni izzivi poudarjajo omejitve trenutnih

nezavezujočih priporočil“. Začela se bo strateška razprava na ravni EU, da bi razvili skupno vizijo.

- Na **nacionalni ravni** morajo schengenske države ponovno oceniti obstoječe pobude za sodelovanje glede na širšo razsežnost groženj, ki presegajo neposredne sosede in zahtevajo usklajen odziv na izzive vzdolž celotne poti. Zato je treba uporabiti vsa orodja za čezmejno sodelovanje, tudi v regijah ob notranjih mejah, v skladu z revidiranim zakonikom o schengenskih mejah. Koordinator za schengensko ureditev bo še naprej podpiral delo za operativno sodelovanje na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj, tudi z vzpostavljanjem tesnejšega sodelovanja z organi preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj iz držav kandidatk za članstvo v EU.

Tretjič, pospešiti je treba prizadevanja za izpolnitev obljub o **digitalizaciji** s ključnimi mejniki, ki jih je treba doseči v prihodnjih mesecih, da bosta sistem vstopa/izstopa ter Evropski sistem za potovalne informacije in odobritve v celoti na dobri poti, da se doseže skladnost z novo časovnico. Bistveno je, da se preprečijo nadaljnje zamude, saj bi to povzročilo znatne stroške, vključno z dolgotrajnimi varnostnimi ranljivostmi, neučinkovitostjo pri upravljanju meja in zamujenimi priložnostmi za racionalizacijo migracijskih postopkov.

Prednostna naloga 3: pospeševanje digitalizacije postopkov in sistemov, da se povečata varnost in učinkovitost na zunanjih mejah EU in na območju brez nadzora na notranjih mejah.

- Na **ravni EU** to zahteva strogo politično spremljanje skladnosti z mejniki in revidirano časovnico. Hkrati je treba nadaljevati strateške razprave o širšem okviru digitalizacije, da bi se odpravile varnostne vrzeli in vrzeli v učinkovitosti, tudi v zvezi z varnostjo dokumentov, upravljanjem migracij in vračanjem.
- Na **nacionalni ravni** bi morale schengenske države bolje izkoristiti obstoječa orodja, zlasti Schengenski in Vizumski informacijski sistem. Schengenske države morajo vzpostaviti opremo, postopke in sisteme, ki bodo omogočili pravočasno in učinkovito uvedbo okvira interoperabilnosti, zlasti sistema vstopa/izstopa, Evropskega sistema za potovalne informacije in odobritve, sistema Eurodac in Vizumskega informacijskega sistema.

Komisija poziva Schengenski svet, naj te prednostne naloge potrdi na naslednjem zasedanju junija 2025. Prednostne naloge in premisleki, predstavljeni v tem novem schengenskem ciklu, bi morali biti tudi podlaga za okrepljen politični dialog na nacionalni in evropski ravni, med drugim v Evropskem parlamentu in Svetu.